

Pædagogisk læreplan for Molevitten 2023

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Molevitten er en kommunal integreret daginstitution, i Københavns kommune, for børn i alderen 0-6 år. Molevitten er en sammenlagt institution af de 2 tidligere institutioner Radisen på Dalbyvej og Stoppestedet på Husumvej. Vi blev sammenlagt den 1. september 2015 og skiftede navn til Molevitten umiddelbart derefter.

Vi modtager børn fra det omkringliggende villakvarter og de øvrige boligområder.

I Molevitten på Dalbyvej findes der 2 vuggestuegrupper, som hedder Larvestuen og Sommerfuglestuen, med 12-13 børn på hver stue. Derudover har Molevitten 3 børnehavegrupper, som hedder Discoormene, Rockstjerne og Hammerhjerne, med 22 børn i hver gruppe. Molevitten har en bus, som i samråd med børnene, er blevet navngivet "Lydpotten". Denne bus skiftes grupperne til at være tilknyttet i fjorten dage ad gangen, mens de to andre grupper befinder sig i Molevitten. Bussen har ikke en fast base, men kører ud i det blå, f.eks. til skov, strand, naturlegepladser, museer eller andre kulturelle aktiviteter.

Molevitten på Husumvej har 2 vuggestuegrupper med 25 børn i alt fordelt på 2 stuer; Panda og Koala

Vi har 2 køkkenassistenter, som laver varieret økologisk mad til børnene hver dag.

Desuden har Molevitten på Dalbyvej en stor spændende legeplads med gode udfoldelsesmuligheder. På Husumvej er der en dejlig have med hyggelige kroge og gamle frugttræer.

Åbningstiden er: kl. 7.00 – 16.45

Vores adresse er: Dalbyvej 2
2700 Brønshøj
Tlf .33172610

Husumvej 40
Tlf. 24977334

E-mail: molevitten@buf.kk.dk

www.molevitten-broenshoej.kk.dk

Lydpotten
Kører kl. 8.30 – Hjemme kl. 15.30

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Molevittens børnesyn er med til at understøtte det gode børneliv. En hverdag hvor børnene møder voksne som har et ressourceorienteret børnesyn og som værner om at skabe udviklingsstøttende samspil og relationer. Det skal forstås på den måde, at vi møder børnene med en overbevisning om at børn gør det godt, hvis de kan. At børn er kompetente individer som bidrager på forskellige måder til fællesskabet i Molevitten og det er vores ansvar at danne den bedste ramme, hvor børnene kan udvikle sig, føle sig trygge og være glade. I Molevitten siger vi: "Sammen skaber vi os" og det understøttes af den måde vi i Molevitten samarbejder på.

Vi voksne har et stort ansvar i at være gode rollemodeller for, hvordan vi er sammen på en tillidsfuld, respektfuld og ligeværdig måde. Den stemning som vi skaber ved at være gode rollemodeller, er med til at skabe en atmosfære som vi i Molevitten er stolte af. En atmosfære som er udviklingsstøttende, fordi den lyser på de kompetencer som hvert individ kan bidrage med ind i Molevittens kultur og måden vi er sammen på. Det understøtter den dannelsesrejse som børn er på til at gå fra at være et lille menneske i verden til at blive et menneske som forholder sig nysgerrigt til verden. I Molevitten vil vi gerne give børnene erfaringer med at være en del af et velfungerende og mangfoldigt fællesskab, hvor de som hvert enkelt barn skal føle sig set, hørt og forstået og en følelse af at de kan bidrage positivt til fællesskabet.

At have øje for børneperspektivet kalder ikke kun på høj faglighed, men også for en grundlæggende forståelse af at vi kun igennem et autentisk møde med børnene kan se, hvad der er på spil og vigtigt i deres perspektiv. I Molevitten arbejder vi med at skabe tætte relationer til børnene. Tætte og tryghedsskabende relationer opbygges gennem ro og nærvær fra de voksnes side. Det er derfor vigtigt for os at kunne fordybe os, sammen med børnene og det gør vi gerne i mindre grupper i løbet af dagen.

I det gode børneliv i Molevitten vægtes legen rigtig højt og har en central plads i vores hverdag. At kunne lege er noget man skal øve sig på og vi voksne er bevidste om vores måde at placere os på i forhold til at kunne understøtte legen og børnefællesskabernes udvikling helt fra vuggestuen og videre i børnehaven. Det betyder at vi som voksne forholder os nærværende, observerende og støttende når børnene leger, danner venskaber og øver sig på det. Legen er med til at udvikle børnenes sociale og personlige kompetencer og er med til at skabe en følelse af fællesskab, glæde, virkelyst, nysgerrighed, fantasi, kreativitet og bidrager til øget selvværd og identitet og meget, meget mere.

I Molevitten forstår vi læring som en del af det at udvikle sig og skal ikke kun forstås som ydre målbare kompetencer. Det handler om et bredt læringssyn såsom at udforske krop og sanser, danne sig erfaringer, blive udfordret, føle nysgerrighed, at få erfaringer med at lykkes og at kunne bidrage til fællesskabet.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Molevittens pædagogiske læringsmiljø er til rådighed over hele dagen, hvor vi har fokus på at fremme børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse.

Vi mener at kvaliteten af det pædagogiske læringsmiljø afhænger af det udviklingsstøttende samspil og de relationer vi skaber og med vores blik for børneperspektivet. I forlængelse af det kan vi danne og tilpasse rammerne og rutinerne i hverdagen. Rutinerne og de planlagte aktiviteter tilpasses jævnlige udgangspunkt i den konkrete børnegruppe og deres forudsætninger for deltagelse og for børnenes perspektiver.

Vores rutiner er med til at danne en rytme, som er en stor del af vores hverdag. Rutinerne, gentagelser og genkendelighed er med til at skabe tryghed og forudsigelighed for børnene i Molevitten.

Praksiseksempel fra vuggestuen:

’Lige før frokost skal børnene vaske hænder på badeværelset. De voksne fordeler sig således, at der er en voksen ved vaskekummen på en lav stol, en anden voksen sender børnene ind på badeværelset på skift. Børnene bliver verbalt guidet af den voksen og de får lov til at gøre mest muligt selv.’

Eksempel fra vuggestue og børnehave:

Vi spiser altid i mindre børnegrupper med faste voksne. Børnene får lov til at gøre mest muligt selv: øse op, bede om vandet, hjælpe kammeraten ved siden af, gå i køkkenet efter mere pasta osv. Den voksne faciliterer en samtale/dialog rundt om bordet afpasset børnegruppens alder og udviklingsniveau.

Garderoben i både vuggestue og børnehave:

Sende børn ud i mindre hold, give sig god tid, være tålmodig og kunne vente på at det lykkedes barnet f.eks. at få lynet lynlåsen. Opfordre børnene til at hjælpe hinanden

”Kontakt før opgave” er et af de greb vi bruger. Det er et vigtigt mantra at holde sig for øje og være bevidst om. Vi oplever ofte at det er forudsætningen for at børnene samarbejder med de voksne og dermed lykkedes når der stilles krav til dem.

Vi prioriterer børns leg højt i Molevitten. Den voksnes rolle kan være at rammesætte legen, den voksne kan være tilgængelig med guidning og/eller den voksne kan lege med.

F.eks.

- Vi har kasser med forskelligt legetøj, som tages frem.
- En gruppe af børnehavebørn kan lege på en vuggestuegruppe, når de er ude på tur

Vi er meget opmærksomme på at børnekultur reproduceres så det er altid et pædagogisk tema for os: 'at man skal være en god kammerat og hvordan man er det'

Praksis eksempel fra Lydpotten:

De ældste børn som i Molevitten hedder 'Stjerneholdet'. På en af børnehavegrupperne har de indarbejdet en praksis, at når lyd-potten lander på destinationen, stiger 'Stjerneholdet' ud først og stiller sig op på række, derefter går de mindre børn ud og tager et af Stjerneholds-børnene i hånden. Herfra kan de gå videre hen til den legeplads eller andet sted, hvor de skal være.

Samarbejde med forældre om børns læring

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I Molevitten har vi gode erfaringer med et tæt og konstruktivt forældresamarbejde. Vi ser forældrene som stærke sparringspartnere i børnenes læring, trivsel og udvikling.

Vi har gode erfaringer med at drøfte aktuelle temaer i Molevittens forældreråd. F.eks. Molevittens 'Mad og Måltidspolitik', indretning af det fysiske læringsmiljø i Molevitten, børns leg i mindre grupper og hvad der ellers optager os. Det kan også være forældrenes ønske om særlige temaer som de har lyst til at belyse og anskue i fællesskab.

Vi bruger ligeledes vores forældremøder, opstarts og overlaps samtaler, trivselssamtaler og det daglige møde med forældrene, som grundlag for vores tætte forældresamarbejde. Vi arbejder ud fra at skabe gensidig tillid og tryghed i at vi har et fælles ønske om at skabe de bedste betingelser for at støtte den gode udvikling hos børnene. Dette er gennem en tæt kontakt med deres forældre, hvor vi sammen kan dele vores erfaringer.

Ved forældremøder har vi gode erfaringer med at fortælle om dagligdagens rutiner og børns selvhjulpethed og på hvilken måde dette understøtter barnets generelle udvikling

Praksis eksempel fra dagligdagen:

'Et barn har lidt svært ved at blive afleveret om morgenen i vuggestuen. Pædagogen er i dialog med forældrene og de aftaler at barnet selv skal gå ind ad døren fremfor at forældrene bærer barnet og har det tæt på sig ved aflevering. Dette tiltag gjorde afleveringerne om morgenen meget bedre, barnet kom i øjenhøjde med de andre børn og kunne selv bevæge sig og tage initiativ til at finde legetøj eller anden aktivitet.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Når et barn er i en udsat position i Molevitten inddrager vi forældrene i et tæt samarbejde. Vi mener, at vi bedre kan understøtte barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse, når vi samarbejder med deres tætteste omsorgspersoner. Vi har erfaringer med at inddrage forældrene tidligt i processen, fordi vi er overbeviste om at jo hurtigere vi sætter ind, jo bedre kan vi danne ring om barnet og støtte bedst muligt op om at tilrettelægge det bedste læringsmiljø for barnet. Børn kan ind imellem have brug for at vi voksne rykker tættere på. Det kan være fordi barnet har brug for en ekstra indsats for at opnå tryghed, støtte i at danne venskaber, at indgå i fællesskabet eller andet.

Vi er af den overbevisning, at for at alle børn behandles lige, skal alle behandles forskelligt. Vi tilrettelægger derfor vores læringsmiljø sådan at børn, som af forskellige årsager kan være i en udsat position, får den støtte som gør, at barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse støttes bedst muligt.

Vi har mulighed for tværfaglig sparring i vores månedlige ressourceforum, hvor vores tilknyttede logopæd, psykolog og støttepædagog er klar med deres faglige ekspertise. Her er det muligt at tage temaer op, såsom ”små børns leg” eller sparring hvis vi i en periode har brug for faglig støtte og udvikling i forhold til et barn/børnegruppe i en udsat position.

Vi gennemfører TOPI- trivselsvurderinger 2 gange årligt for at kunne opspore mistrivsel og foretage justeringer i det pædagogiske læringsmiljø og inddrage forældre ved behov for opfølgning.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Vi tilrettelægger det pædagogiske arbejde med de ældste børn i børnehaven, ved at give børnene mulighed for møde nye udfordringer, fordybe sig, være vedholdende og udvikle deres nysgerrighed. I Molevitten hedder de ældste børn for 'Stjerneholdet'

Overgangs arbejdet handler om at børnene trives, lære og udvikler lyst og mod til nye oplevelser og oplever sig som en del af børnefællesskabet

- At barnet udvikler kompetencer til at kunne indgå aktivt og deltagende i børnefællesskabet
- At børnene ved hvad det betyder at være 'en god ven'
- At kunne indgå i fælles aktiviteter – både dem børnene selv vælger og dem som de voksne vælger
- At barnet opbygger en grundlæggende tro på sig selv
- At barnet agerer nysgerrigt ift. sine omgivelser – forstået både som interesse for andre børn og voksne samt læring i det hele taget
- At barnet kan mærke sig selv både fysisk og psykisk
- At barnet kan håndtere mindre konflikter selvstændigt
- At barnet kan vente på tur og i det hele taget er i stand til at behovsudsætte
- Mod på at bevæge sig og være i kontrol med sin krop
- At barnet opøver kommunikative kompetencer, så barnet er i stand til at kunne præsentere sig selv, tage initiativer, sætte ord på egne handlinger samt følelser.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

I Molevitten bruger vi på forskellige måder nærmiljøet som en del af vores pædagogiske læringsmiljø. I Vuggestuen bruger vi flittigt vores klapvogne til at tage på tur på tværs og stuevis. Børnehaven kører med lydporten på tur og går til nærtliggende legepladser i området. Vi inviterer også mennesker ind i Molevitten. Det kan være forældre der kan bidrage med guitarspil til sommerfesten eller optræden indenfor med noget særligt. Den forældredrevne gruppe ”Molevittens venner” arrangerer ofte spiseaftener og åben legeplads i weekenddage.

Følgende steder benytter vi ofte med børnene:

- Nørager legeplads. Her kan vi fodre kaniner og har god plads til at lege.
- Husumparkens legeplads.
- Engen hvor vi besøger ænder og diverse fugle. Vi kaster med blade os samler naturmaterialer til kreative aktiviteter.
- Voldene/Trampesten. Vi klatrer op og ned af voldene. Det ujævne terræn i naturen omkring voldene giver gode motoriske udfordringer og naturoplevelser.
- Dalbyvej/Husumvej. Vi besøger de to matriklers legeplads og gør Dalbyvejens fysiske ramme velkendt for de kommende børnehavebørn fra vuggestueafdelingen på Husumvej. Omvendt besøger vuggestuebørn fra Dalbyvej også Husumvejs dejlige have.
- Børnenes haver. Ved aftale besøger vi børnenes haver hvor vi leger eller eksempelvis plukker æbler.
- Naturværkstedet STREYF. Ved Utterslev mose booker vi tid til at komme på besøg, særligt med vores bus Lydpotten. Her laver mad over bål, snitter, klatre i træer og kigger på dyr.
- Ballerup bibliotek. Børnehaven besøger ofte biblioteket i de kolde vinterdage. Her er der udklædning, huler, legesager og gode børn at fordybe sig i.

- Havtyren, Stranden, naturlegepladsen og skoven.
- Helt lokalt går vi på opdagelse omkring os. En tur rundt i området bringer ofte snakke om lastbiler, flyvemaskiner, fuglelyde, toget, cyklister og hunde med sig. Vi er optagede af hvad børnene er optaget af og udvider samtidig deres opmærksomhed på nye fænomener på vores vej.
- Togtur til KUBE. Vi besøger KUBE på Frederiksberg hvor der er god mulighed for at få rørt kroppen, klatre, rutsje og løbe hurtigt på løbebanen.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Vi lytter og ser børnenes behov for at være fordelt i mindre grupper og deler os derfor op på legepladsen og indenfor.

Legepladsen er opbygget så børnene fordeler sig i de forskellige legezoner. ”Byen”, ”klatreområde”, gyng, cykelbane, osv.

Leg og aktiviteter indenfor:

Opdeling i mindre legegrupper, tydelige legeområder, afskærmer legeområder. Vi tænker i ’at skabe rum i rummet’.

Vi lægger vægt på at etablere ’den gode stemning’, skabe et rart miljø for børnene imellem samt mellem børn og voksne.

F.eks. have fokus på hjælpsomhed

1. Trøst: Give et knus, hente sutten, hente voksenhjælp, give hjælp til at løse problemet
2. Spisning: Have øje for hvem der ikke har fået mad endnu, øse op for én, som ikke kan selv
3. Tøj af og på: Hjælpe hinanden med flyverdragter og støvler, tage hagesmækken af

Ovenstående vil give børn mulighed for være i et miljø hvor voksne opfordre børnene til at hjælpe hinanden.

Vi vil gerne etablere et miljø, hvor hjælpsomhed er en naturlig del af vores samvær. Vores metoder skal blandt andet være:

- Gennem Marte Meo-forløb at kæde børnene sammen
- At støtte, opmuntre og guide børnene i hverdagssituationer

Det æstetiske

Molevitten er børnenes sted og det ønsker vi, at det bærer præg af. Vi benytter os meget af vores kreative værksted og de færdige produkter udstilles på vores vægge eller på borde. Det er vigtigt for os at børnene bliver inddraget i det, hvilket betyder at en tegning godt kan hænge lidt 'skævt'. Modsat kan den voksen også godt vælge at lave et særligt 'finish' på de produkter som børnene har skabt. Færdige produkter i modellervoks kan også blive udstillet i et stykke tid inden de smides væk

---

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Når et barn skal starte i Molevitten er det en fast voksen der tager imod barnet og er primær omsorgsperson i den første tid i vuggestuen eller børnehaven. Det giver særligt det lille vuggestuebarn mulighed for at opleve tilknytning og vide hvor det kan søge trøst eller hjælp. De øvrige voksne tager ansvar for at lære

barnet at kende, og vise at de også er til rådighed. Det gør at barnet oplever tryghed, og derved får mod til at begynde at udforske det nye miljø.

Vi arbejder anerkendende, med udgangspunkt i Marte Meo metoden. Det betyder at vi ser og følger børnenes initiativer. Når barnet får fulgt sit initiativ, ved at den voksne sætter ord på det, imiterer eller spørger ind til initiativet, oplever såvel det initiativrige barn som det mere tilbageholdende barn, sine initiativer som værdifulde. Det styrker barnets selvværd og giver lyst til at udforske og undersøge hvad det ellers kan. Barnet får succesoplevelser og tillid til egne potentialer, når den voksne positivt bekræfter f.eks. at barnet selv henter en tallerken ved rullebordet eller selv smører sine madder. Det kan være med et smil/nik eller en tommel op, eller ved at den voksne med et positivt tonefald sætter ord på situationen; "Du bar lige din tallerken over!" Selvom barnet rammer ved siden af skraldespanden når maden skal skræbes af tallerkenen, bekræfter den voksne forsøget; "Godt du prøvede!". At opleve mestring giver mod på at kaste sig ud i noget ukendt i en anden situation. Barnet oplever at "Jeg kan, og hvis jeg ikke kan, er det også okay!" Det kan ruste barnet til f.eks. i børnehaven at turde prøve, og øve sig i, at klippe efter strengen eller tegne en elefant, selvom barnet ikke på forhånd ved om det kan.

Ved voksenstyrede aktiviteter bliver børnene inddelt i grupper, og det forventes at børnene deltager i de forskellige aktiviteter. Den voksne udtaler forventninger til børnene, og går foran med engagement, nærvær og positiv bekræftelse, og der er plads til børnenes medbestemmelse. Dette støtter børnene i at fordybe sig, være vedholdende og prioritere. Når det enkelte barn har brug for at trække sig fra aktiviteten, er der plads til at de kan lave en anden aktivitet ved siden af. Hvis f.eks. en gruppe skal lave en klippe-klistre aktivitet, så kan der også være gjort klar til f.eks. at lege konstruktionsleg på gulvet efterfølgende. Det giver børnene mulighed for at lære deres egne behov at kende.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Molevitten starter dagen med, at de voksne siger godmorgen med navn, og gerne et kram, til de børn der kommer ind ad døren. På den måde viser vi barnet selv, men også de andre børn, at hver enkelt er en vigtig del af vores fællesskab. De voksne går foran som gode rollemodeller for sociale relationer.

Vores fysiske læringsmiljø er indrettet, så der er mindre legeområder, der indbyder til fælles lege, og de voksne er opmærksomme på at støtte børnene i deres leg, f.eks. ved at hjælpe børnene i gang med en leg eller være mægler i konflikter. Er der et barn der står udenfor legen, hjælper den voksne med ideer til hvordan barnet kan indgå i legen. Vi støtter børnene i at udvikle empati ved at opfordre børn til at hjælpe hinanden. F.eks. spørger en voksen en ældre dreng i børnehaven om han kan hjælpe en pige som er ked af det og mangler nogen at lege med. Drengen hjælper pigen med at finde en cykel og de to cykler sammen videre.

Vi planlægger aktiviteter hvor børnene er opdelt i mindre grupper. Det giver den voksne mulighed for at få øje på det enkelte barns styrker og udfordringer, og være nærværende og fordybe sig sammen med børnene. Børnene har stor medindflydelse på hvilke aktiviteter der igangsættes, og den voksne har øje for om der skal igangsættes en aktivitet der understøtter særlige udfordringer for enkelte børn.

Alle voksne i Molevitten arbejder anerkendende, med udgangspunkt i Marte Meo metoden. Dvs. at børnene møder forudsigelige voksne, som sætter ord på sig selv, på barnet og på de andre børn. På den måde bliver børnene trygge, og støttes i at lære sig selv at kende, samt få øje på de andre børn.

Måltidet er en vigtig del af læringsmiljøet. Børnene har faste spisegrupper. Når vi under måltidet samtaler og italesætter hvem der er til stede og hvem vi mangler, bliver børnene opmærksomme på det fællesskab

de er en del af. Det gør f.eks. at vuggestuebarn på under 2 år bemærker at Hans er fraværende i dag, peger på hans stol og siger "Hans!" Den voksne italesætter at Hans er syg i dag og derfor er derhjemme.

I Molevitten har vi forskellige traditioner som understøtter børnenes evne til at indgå i større sociale fællesskaber, f.eks. fødselsdage, fredagssamling, juletraditioner osv. Når de store børn skal stoppe i Molevitten, for at starte i skole, holdes der en stor fælles samling for hele huset, hvor børnene er i centrum, og sendes afsted med afskedssang, rumraket, dans og musik. Her er både voksne og børn henne og give kram til de børn der stopper, så de oplever sig som en værdifuld del af Molevitten. Ved de større fælles samlinger er der altid en pædagogisk bagdør, dvs. at børn der synes det er overvældende at deltage, har mulighed for at trække sig lidt og observere eller deltage på sidelinjen, eller gå ind og lege på en stue.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Molevitten er det fysiske læringsmiljø indrettet med små rum i rummene. Det giver mulighed for ro til sproglig fordybelse med bøger og billeder, samt plads til at børn kan fordybe sig i fælles leg. Rummene er indrettet med forskellige materialer og legetøj, som giver mulighed for at udvide sit ordforråd. I vuggestuens legekøkken er der f.eks., til komfuret og det lille bord med stole, en kurv med diverse køkkenting og forskellige grøntsager og frugter. Når den voksne er på sidelinjen i barnets leg og sætter ord på tingene og på barnets handlinger, lærer det lille barn at der f.eks. er en grøntsag der hedder en porre, og at porren kan lægges ned i et fad og sættes ind i ovnen. At kende forskellige ord og begreber giver et godt udgangspunkt for at kunne deltage i fælles leg og samtaler.

Vi har fokus på at dele børnene i mindre grupper, både i leg og ved voksenstyrede aktiviteter og måltider. Det giver tryghed fordi det er velkendt, og færre børn og voksne giver mere ro. De mindre grupper giver mulighed for at børnene kan fordybe sig sammen, uden forstyrrelser, og at den voksne kan fordybe sig med børnene, og lære deres interesser at kende. At kende hinandens interesser, giver et godt udgangspunkt for dialog som er meningsfyldt for barnet. Desuden muliggør det at den voksne kan få øje på børn som er sprogligt eller kommunikativt udfordret.

Lydpoten giver plads til at være sproglig nærværende, fordi det er de samme voksne og børn hele dagen, uden mange forstyrrelser og skift i løbet af dagen.

De voksne synger, laver rim og remser, fortæller historier, og leger med sproget sammen med børnene. Vi har f.eks. en sangkuffert/ -pose, som kan hjælpe barnet til at vælge hvilken sang det gerne vil synge. Sprogkufferter med små børnebøger og materialer der passer til, gør ordene og billederne i bogen mere håndgribelige for børnene.

Molevitten har desuden et "forældre/børne bibliotek" hvorfra børn og forældre kan låne bøger med hjem.

De voksne i Molevitten har en positiv og anerkendende tilgang til både børnene og hinanden, og er på den måde rollemodeller for god kommunikation. Med udgangspunkt i Marte Meo er de voksne ansvarlige for den gode stemning, og har fokus på at sætte ord på barnet, barnets handlinger, vores egne handlinger og de andre børns handlinger. De voksne giver sig tid til at vente på barnets bidrag i samtalen. Det giver barnet tid til at formulere sine tanker, behov og ideer, og sprogliggøre hvad det er optaget af.

I Molevitten spiser vi i mindre grupper, hvor vi taler om, hvad der er sket i dag og hvad børnene er optaget af. Det kan handle om, hvad vi får at spise, hvilken farven maden er, hvilken lyd vi kan høre, hvad vi har lavet i løbet af dagen eller farmors fødselsdag i weekenden. Mens vi spiser, er vi opmærksomme på at have øjenkontakt med børnene, vi er opmærksomme på at alle børn kommer til orde, dvs. at det lille barn, der ikke kan tale endnu, støttes til at være med i samtalen ved at den voksne sætter ord på for barnet. Børnehavebarnet som har svært ved at komme til orde, hjælpes ind i samtalen ved at den voksne går med i samtalen, og øver turtagning. Det at den voksne sætter ord på barnets verbale eller nonverbale initiativer, gør, at børnene lærer at forstå sig selv og hinanden.

■

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Molevitten sørger vi for at planlægge aktiviteter og indrette vores læringsmiljøer så vi understøtter børnenes motoriske udvikling og får deres sanser i spil mest muligt. På vores dejlige nye legeplads er der rig mulighed for at bruge grovmotorikken både i vuggestue og børnehave. Indendørs laver vi i vuggestuen ofte forhindringsbaner af stole, borde, skamler og bobbles. Vi har ugentligt rytmikforløb i vuggestuen hvor vi trommer, synger og bevæger os i sanglege og bruger rekvisitter som faldskærm, elastik, raslææg og bamser. Hver dag laver vi i vuggestuen kolbøtter, gynger i sansegynge og triller på madrassen. Finmotorikken kommer i spil når vi laver kreative aktiviteter og sanser lege med f.eks. ris, ”troidesnot”, modellervoks, perler og vandleg.

I børnehaven er børnene ude med Lydpotten på skift. På disse ture er der rig mulighed for at bringe alle sanser i spil. F.eks. er børnene ude i al slags vejr, de leger i skovområder og ved strand/vand. Finmotorikken bliver sat i spil når man skal lyne sin rygsæk, eller leger med små pinde og sten i skoven. Grovmotorikken udfordres når børnene klatrer i træer, stiger ind og ud af bussen og går i ujævnt terræn.

Sanserne udvikles idet vi taler med børnene om deres kropslige erfaringer i garderoben: Følelser sidder i kroppen og erfares med kroppen. Vi sætter altid ord på følelser, herunder de fysiologiske fornemmelser.

”Du har det varmt fordi du har flyverdragt på”

"Den lynlås er stram, jeg hjælper dig"

Når børnene står op: "Du er træt fordi du lige er vågnet. Jeg kan se du har brug for at sidde lidt endnu inden vi skifter bleen"

"Se hendes øjne, de ser glade ud, hun smiler når du gør sådan"

"Du hopper og jeg kan se på dig det føles dejligt for dig"

"Hjertet slår, du kan mærke det banker fordi du har løbet stærkt"

"Du sveder og bliver helt varm i kroppen"

Vi italesætter og sørger ligeledes for at børnene mærker sanserne gennem rolige aktiviteter og berøring. I vuggestuen og i børnehaven laves trykmassage, brug af tørklæder, pizza massage (hvor børn masserer børn). Vi sikrer at alle børn får sanseoplevelser ud fra deres nærmeste udviklingszone.

Eksempler som understøtter kendskab og brug af kroppen:

Hans står og kigger på de andre børn der hopper fra skamler og ned på madrassen. Pædagogen ser dette og hjælper Hans med at finde en lavere skammel der passer til hans størrelse. Den voksne har altså øje for den passende udfordring til det enkelte barn. Pludselig var Hans med i fællesskabet og kunne deltage og udtrykke glæde ved det.

Børnene tager ofte initiativ til forhindringsbane der inkluderer hop. På madrassen tumler vi og børnene får hjælp til at slå kolbøtter. De får lov til at bruge stole, trip trap og borde til at forhindringsbane. Børnene får lov til at hoppe og gør her brug af stole. Pædagogen inspirerer ligeledes til bevægelse og går foran og viser hvordan vi er glade for at bruge kroppen.

Vi sørger for at indtænke krop og sanser i de rutiner børnene gennemgår hver dag. For eksempel når børne skal sove og selv kravler op i krybben og på puslebordet eller når de selv øser maden op på tallerkenen eller skraber maden af bagefter. Når børnene hjælper med at løfte vasketøjet eller skubbe madvognen styrkes ligeledes den proprioceptive sans. Følesansen italesættes blandt andet ved varmt og koldt vand når der vaskes hænder, mærkes på sand og slim.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Molevitten er vi ude i al slags vejr. Når vi sammen oplever naturfænomener, sætter vi ord på, så barnets sansning kobles med sproglige forklaringer og årsagssammenhænge.

Hvis vi for eksempel hører høje tordenbrag, deler vi oplevelsen via ord og mimik. Den voksne forklarer aldersbestemt hvad det er for et fænomen, eller spørger barnet hvad han eller hun tror det er, og undrer sig sammen med barnet.

I køkkenhaven bag vores hus vokser der hindbær. Vi går i fællesskab om og smager, men taler også om at nogle bær skal have mere sol for at blive modne og lækre.

Når vi er ude i naturen, arbejder vi med udvide naturoplevelsen, så også kroppen kommer mest muligt i spil. F.eks. kan vi spænde reb ud mellem to træer i skoven, så børnene kan øve styrke og balance. Børn i udsatte positioner kan styrkes af at være udendørs i stedet for indendørs. Ude behøver man ikke stå så tæt i køen, og støjniveauet er et helt andet.

Vi tror på at den nærhed til natur som børnene får, især via børnehavebørnenes Lydpotteliv, danner grund for forståelsen af at vi skal passe godt på jorden.

De voksne gør sig umage med at være gode rollemodeller i naturen, at udvise nysgerrighed sammen med børnene, og gå lidt stille med dørene i forhold til det som vi synes er grænseoverskridende. Børn og voksne inspirerer hinanden til at turde. Ved en stor myretue i skoven viser en naturvejleder at man kan smage på en myre. Den smager af citron. Den voksne har umiddelbart ikke lyst til at smage, men da mange børn nysgerrigt kommer en myre i munden, får den voksne også lyst til at smage og dermed blive en del af den fælles oplevelse.

Både ude og hjemme arbejder de voksne på at styrke nysgerrigheden på dyrelivet. Vi guider til hvordan man kan interessere sig for naturen uden at skade den. Vi vender sten og finder småkravl, og guider børnene til at passe på dem. Vi efterbehandler dyreoplevelser ved f.eks. at tegne de dyr vi har set.

I vuggestuen laver vi forhindrings-sansebaner, hvor børnene f.eks. går i baljer med isterningevand og lunkent vand. Udover at børnene oplever at vand kan have forskellige former, så kan modige børn inspirere deres mere forsigtige venner til at prøve noget ukendt. Både sanser, relationer og handlekraft styrkes.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Molevitten benytter vi ofte muligheden for at dyrke fællesskabet ved at holde fester. Heriblandt Sommerfest, Farvelsfest, Temadage, Julefest. Vi har årlige sommerfester med temaer som f.eks. cirkus, sansefest eller lign. Her deltager forældre med deres børn og personalet står for aktiviteter, musik og sang. Vi har temadage som f.eks. ”grønne dage” ”Græskardage”. I børnehaven tager vi på tur hjem til børn der holder fødselsdage.

Krea- aktiviteter:

Disse aktiviteter bliver ofte sat i gang for mindre grupper af børn. Det er både vuggestue og børnehavebørn, der får tilbud om kreative aktiviteter. Tegneværksteder, male med pensler, klippe og lime sammen m.m.

Børnenes kreationer bliver hængt op, så de pynter og vi kan samtale med børnene om det de har lavet.

F.eks. klovneansigter til op pyntning til sommerfest med temaet Cirkus

Planter:

Vi forspirer, planter ud i vores plantekasser, vander og dyrker det grønne. Børnene får en forståelse for hvor maden kommer fra og introduceres for et bredt udvalg af smag og sanseoplevelser.

Rollelege:

Læge leg. Vi inspirerer børnene til rollelege ved at lege med og facilitere legen så børnene får øje på hinanden og inkluderes. F.eks. findes rekvisitter til en lægeleg hvor en mindre gruppe børn skærmes for forstyrrelser og hvor den voksne leger med i det omfang der gør at legen bliver god for børnene. Det kan også være en butikslæg på legepladsen eller en omgang bilvask af cyklerne der udvikler sig så flere børn får lyst til at deltage og hjælpes ind i legen. Med støtte fra den voksne får børnene således lige deltagelsesmuligheder og følelsen af at være betydningsfuld i fællesskabet.

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringsskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

Dokumentation og evaluering sker løbende på personale- afdelings- og stuemøder. Her vil vi enten have fokus på at fastholde en pædagogisk praksis, som virker, og gøre mere af det samme, eller pege på andre mulige handlemåder/interaktionsformer fra den voksnes side. Der er lavet et årshjul som sikrer at vi årligt får opdateret læreplaner og fulgt op på vores målsætninger.

I Molevitten benytter vi os af flere forskellige metoder for at sikre, at vi har en refleksiv kultur. Vi skal være i stand til at justere og ændre den pædagogiske praksis, således den bliver bedst mulig for barnet.

Vi anser det for væsentligt både at evne selvrefleksion og refleksion i samspil med andre personaler. Det fordrer åbenhed og at turde se på sig selv og sin egen praksis. Det overordnede mål er selvfølgelig en vilje til faglig udvikling og ønske om at opnå større pædagogisk indsigt.

De forskellige metoder vi gør brug af, er følgende:

- Praksisfortællinger – både mundtlige og skriftlige – bruges som refleksions redskab. Det er fortællinger med central og udvalgte episoder i den pædagogiske praksis. De fortælles af praktikerne som oplever episoden med henblik på at blive klogere på praksis, undersøge og udvikle den.
- Stuemøder med dagsorden
- Refleksionsmøder i vuggestue afdelingerne – der er udarbejdet et årshjul med pædagogiske temaer
- Personalemøder med dagsorden
- Personaledage for hele personalegruppen – typisk med udvalgte pædagogiske temaer, som drøftes
- Marte Meo metodens principper – beskrevet uddybende på hjemmeside
- Halvårlig gennemførelse af TOPI
- Brug af Sprogtrappen i vuggestuen
- Sprog vurderinger
- Udvalgsarbejde i klyngen; sprog/kommunikation, børns overgange og pædagogisk udvalg som lige nu arbejder med implementering af Marte Meo metodens principper
- Ressourceforum
- BOB-support
- Smttmodel – både på enkelte børn og grupper af børn
- Feedback kultur – både når der opstår undren og vellykket pædagogisk arbejde/indsats
- Dagsedler 'en gennemtænkt dag er en god dag'
- 'Klumpen'
- Molevit-voksen
- Lydpotten arbejder meget ofte med temaer

Udover det vil vi fremhæve de dialogiske rum, der opstår i løbet af dagligdagen. Disse uformelle/ikke planlagte dialogiske rum giver plads til undren og fælles refleksion. Vi tilstræber at have en kultur hvor vi tør spørge ind til hinandens praksis for at blive klogere på hinanden.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Arbejdet med at udarbejde en plan for det er i gang.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET